

УДК 335.07.12

Козубей Іван Петрович

студент

Київського національного університету технологій та дизайну

Козубей Иван Петрович

студент

Киевского национального университета технологий и дизайна

Kozubei Ivan

Student of the

Kyiv National University of Technology and Design

**ПРИНЦИПИ ТА ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ**

**ПРИНЦИПЫ И ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ФИНАНСОВОЙ
УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ**

**PRINCIPLES AND APPROACHES TO EVALUATION OF FINANCIAL
STABILITY OF ENTERPRISES**

Анотація. Розглянуто методичні підходи щодо оцінки фінансового стану підприємства. Надана характеристика найбільш вживаних методів оцінки фінансового стану.

Ключові слова: фінансова стійкість, фінансовий стан, аналіз фінансових коефіцієнтів, інтегральна оцінка, бальна оцінка.

Аннотация. Рассмотрены методические подходы к оценке финансового состояния предприятия. Дана характеристика наиболее применяемых методов оценки финансового состояния.

Ключевые слова: финансовая устойчивость, финансовое состояние, анализ финансовых коэффициентов, интегральная оценка, бальная оценка.

Summary. The methodical approaches to assessing the financial condition of the enterprise are considered. The characteristic of the most used methods of

assessing the financial condition is given.

Key words: financial stability, financial condition, analysis of financial coefficients, integral evaluation, ball score.

Беззаперечною умовою успішного господарювання є якісна та своєчасна оцінка фінансового стану підприємства, результати якої є передумовою прийняття управлінських рішень як щодо розвитку окремих напрямів господарювання, так і функціонування підприємства в цілому. Адекватність цих рішень буде залежати від обраної методики оцінки фінансового стану та інтерпретації отриманих результатів.

У сучасній фінансово-економічній літературі фінансова стійкість розглядається на засадах багатofакторності, що поєднує сталість і стабільність функціонування сучасного суб'єкта господарювання. З одного боку, фінансова стійкість підприємства – це надійно гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури. З іншого боку, досягнення фінансової стійкості підприємства забезпечується досягненням раціональних параметрів діяльності та ефективним розміщенням економічних ресурсів суб'єкта господарювання [1]. Проаналізувавши критерії фінансової стійкості підприємства, слід зазначити, що основними з них є:

- забезпеченість фінансовими ресурсами безперервної діяльності підприємства та його економічне зростання;
- фінансова незалежність від зовнішніх джерел фінансування;
- здатність вільно маневрувати грошовими коштами;
- стабільне перевищення доходів над витратами та отримання прибутку;
- повнота та своєчасність розрахунків з кредиторами тощо.
- Чим вища фінансова стійкість підприємства, тим менше воно конфліктує з державою щодо сплати податків у бюджет, внесків в соціальні фонди, з працівниками – щодо вчасної виплати заробітної

плати, з фінансовими установами – щодо погашення кредитів, та виконує всі свої договірні зобов'язання. Фінансово стійкі підприємства практично не залежать від коливань ринкової кон'юнктури і менше ризикують опинитися на межі банкрутства.

Першочерговим завданням проведення оцінки фінансового стану є чітке окреслення мети та завдань його здійснення. Слід відзначити, що найчастіше внутрішніми службами підприємства оцінка фінансового стану здійснюється з метою впровадження певних заходів щодо його зміцнення та виявлення основних напрямів подальшого розвитку підприємства. З іншого боку постійним завданням у рамках функціонування системи раннього попередження і реагування в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності є діагностика банкрутства підприємства, що дозволяє вчасно запобігти небажаним наслідкам.

Крім того в умовах становлення ринкових відносин кожен суб'єкт господарювання повинен володіти достовірною інформацією про фінансову стійкість як власного підприємства, так і своїх партнерів. Оцінка фінансової стійкості дає змогу зовнішнім суб'єктам аналізу (банкам, партнерам підприємства, контролюючим органам) визначити фінансові можливості підприємства на перспективу, дати оцінку фінансової незалежності від зовнішніх джерел, скласти в загальній формі прогноз майбутнього фінансового стану.

Механізм оцінки фінансової стійкості підприємства базується на наступних принципах [2]:

- принцип транспарентності – передбачає, що інформація про фінансову стійкість підприємства має бути доступною, адже сьогодні до неї належить лише публічна фінансова звітність;
- принцип конструктивності визначається метою оцінювання фінансової стійкості підприємства (експрес або поглиблена оцінка);
- принцип системності полягає у використанні системного аналізу для оцінювання фінансової стійкості підприємства;

- принцип безперервності передбачає, що фінансово-господарська діяльність підприємства здійснюється постійно у кожному виробничому циклі;
- принцип динамічності характеризується впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на фінансово-господарську діяльність підприємства;
- принцип об'єктивності враховує вплив факторів економічного середовища на фінансову стійкість підприємства відповідно до дійсності;
- принцип оптимальності спрямований на вибір найефективніших шляхів забезпечення фінансової стійкості підприємства;
- принцип комплексності поєднує певні методологічні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства та враховує необхідність визначення її рівня.

Останні роки набули поширення методики, що надають можливість інтерпретації результатів оцінки фінансового стану на основі одного узагальнюючого показника. Але їх різноманіття, відсутність певної систематизації, чіткого алгоритму здійснення розрахунків та умов застосування ускладнюють їх використання у практичній діяльності підприємств.

Крім того, істотною проблемою використання більшості методик є відсутність нормативних значень фінансових показників, що враховують галузеві особливості функціонування підприємств, статичність фінансового аналізу, непридатність деяких західних методик до вітчизняних умов господарювання, низький рівень інформативності фінансової звітності. Коротка характеристика основних методичних підходів щодо оцінки фінансового стану підприємства наведена у таблиці 2.

Характеристика основних методів оцінки фінансового стану

Метод	Характеристика
Метод фінансових коефіцієнтів	Передбачає розрахунок певних показників, що характеризують фінансову стійкість, платоспроможність і ліквідність, рентабельність (прибутковість) діяльності, майновий стан та ділову активність. Склад і алгоритм розрахунку коефіцієнтів досить різноманітний і залежить від обраної методики, що затверджена нормативними документами або упорядкована певними науковцями.
Оцінка фінансового стану з використанням абсолютних показників	Може бути використана для оцінки окремих сторін фінансового стану. Наприклад: для характеристики рівня фінансової стійкості з боку прибутковості підприємства на основі використання результатів маржинального аналізу; визначення типів фінансової стійкості за критерієм стабільності джерел покриття запасів
Рейтингова оцінка	Полягає у класифікації підприємств за певними ознаками виходячи з фактичного рівня показників фінансового стану і рейтингу кожного показника. Перевагою є можливість ранжування ряду підприємств за обраною ознакою
Бальна оцінка (спектр бальна оцінка)	Бальна оцінка полягає в проведенні аналізу фінансових коефіцієнтів шляхом порівняння отриманих значень із нормативними величинами і отриманні узагальнюючого показника, вираженого в балах. Спектр бальна оцінка при цьому передбачає використання «рознесення» цих значень за зонами віддаленості від оптимального значення.
Матрична оцінка	Базується на побудові матриці сукупності фінансових показників, яка перетворюється на матрицю стандартизованих коефіцієнтів. Надає змогу здійснювати порівняльну рейтингову оцінку за певними показниками. З іншого боку може використовуватися при складанні матричних балансів, балансів грошових надходжень і витрат.
Інтегральна оцінка	Результатом проведення оцінки є визначення інтегрального показника на основі застосування різноманітних методичних підходів. При цьому інтегральний показник може характеризувати як окремі складові, так і в цілому фінансовий стан підприємства.
Дискримінантні моделі	Дозволяють визначити вірогідність настання банкрутства на основі розробки (або використання) інтегральної моделі аналізу фінансового стану підприємства. Виділяють однофакторні (коефіцієнт Бівера, Вайбеля) та багатофакторні (модель Альтмана, Ліса, Таффлера, Спрінгейта, Терещенко, Савицької тощо) моделі.

Складено автором на основі [4]

Висновки: Фінансова стійкість підприємства – це комплексна категорія, що полягає у відображенні рівня фінансового стану підприємства, його здатності виконувати свої зобов’язання та забезпечувати подальший розвиток при збереженні кредитоспроможності та платоспроможності і відносній незалежності від змін внутрішніх та зовнішніх чинників.

Традиційно у наукових джерелах виділяють методи, які у загальних рисах можна розподілити на:

- методи, засновані на аналізі балансу підприємства (горизонтальний, вертикальний, трендовий аналіз, метод фінансових коефіцієнтів);
- евристичні методи, що засновані на неформальних, інтуїтивних підходах та узагальненні досвіду розв'язання аналогічних завдань та методи експертних оцінок;
- економіко-математичні методи.

Література

1. Мельник О.М. Фінансова стійкість підприємства в сучасній економіці.
2. Орехова К.В. Оцінювання фінансової стійкості підприємства з урахуванням руху капіталу.
3. Сосновська О.О. Механізм оцінки фінансової стійкості підприємств.
4. Захарова Н.Ю. Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства.
5. Піскунов О.Г. Еволюція підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства.
6. Хотомлянський О. Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.
7. Борщук І.В., О.В. Глушко Показники фінансової стійкості як складова виміру ефективності функціонування підприємства.
8. Весельська К. Методика визначення показників фінансової стійкості підприємства.
9. Кравченко М. С. Концептуальні основи управління фінансовою стійкістю підприємства.